

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6842/2021
06.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Славица Глишић Полић, адвокат из ... и Снежана Станковић Цонић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 27/21 од 12.05.2021. године, у седници одржаној 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 27/21 од 12.05.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ се пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 27/21 од 12.05.2021. године у делу става првог изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 764/19 од 03.11.2020. године, у делу става првог изреке, тако што се одбија захтев којим је тужилца тражила накнаду материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 50/2010, који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 48.065,00 динара.

У осталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА**, као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 764/19 од 03.11.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 50/2010 која се води пред Привредним судом у Ваљеву у износу од 98.860,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиље у делу у коме је тражила да се тужена обавезе да јој исплати законску затезну камату на износ од 98.860,00 динара почев од 02.10.2009. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка

плати 21.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате, док је захтев тужиле преко досуђеног до траженог износа од 31.000,00 динара на име трошкова поступка одбијен, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова поступка, као неоснован.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 27/21 од 12.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су, као неосноване жалбе странака и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су, као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији, ради уједначавања судске праксе у складу са правним схватањем о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, која је усвојена на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.04.2013. године.

Са напред наведених разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Ваљеу Р4 Ст 1071/2018 од 20.09.2018. године усвојен је приговор ради убрзања поступка и утврђено да је тужилци у поступку стечаја над Х.К. „Вискоза“ АД „Свила“ д.о.о. Лозница, који се води пред Привредним судом у Ваљеу Ст 50/2010 повређено право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње потребне ради уновчавања имовине стечајног дужника и да о предузетим мерама обавести председника суда у року од 30 дана. Поступак стечаја покренут је 19.06.2009. године. Закључком о листи потраживања Привредног суда у Ваљеу Ст 16/09 од 02.10.2009. године, тужилци, као повериоцу четвртог исплатног реда, признато је потраживање у укупном износу од 98.860,00 динара, у који је поред главнице у износу од 5.292,00 динара урачуната и приписана законска затезна камата обрачуната до дана отварања поступка стечаја. Затезна камата до дана отварања поступка стечаја обрачуната на главни дуг применом простог интересног рачуна износи 45.503,00 динара, а укупно новчано потраживање

тужиље након таквог обрачуна затезне камате износи 50.795,00 динара. Тужиља у стечајном поступку није наплатила своје потраживање.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиље на накнаду материјалне штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету, када тужиља, као бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужиља своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужиља је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиље и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Са напред наведених разлога нису основани наводи ревизије тужене о погрешној примени материјалног права у делу одлуке о главном дугу, међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете, у делу одлуке о камати, обрачунатој у капитализираном износу која чини део главног захтева.

Према утврђеном чињеничном стању, закључком о листи потраживања Привредног суда у Ваљеву Ст 16/09 од 02.10.2009. године тужиљи је признато потраживање у износу од 98.860,00 динара, у који је урачуната и приписана главници у износу од 5.292,00 динара законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, бр. 9/01), важећег у време доношења наведеног закључка, а којом је било прописано да се обрачун дуга, увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављена у „Службеном гласнику РС“, бр. 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“, број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорцијалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника, овде тужиоца и утврђена њена висина у износу од 45.503,00 динара.

Нижестепени судови су усвојили захтев тужиље и обавезали тужену да тужиљи накнади штету у износу утврђеном Закључком стечајног суда од 30.09.2009. године. По становишту нижестепених судова, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона

о Уставном суду, наведена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, као и да је у овом случају протекао и рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Изложено правно становиште нижестепених судова, по оцени Врховног касационог суда није правилно.

Чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07 ... 103/15), прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У овом случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда, о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника) ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама чл. 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Сагласно наведеном, обрачун камате конформном методом представља обрачун камате на камату, а што је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана законска затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, потребно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

У овом случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиљиног потраживања од 50.795,00 динара, од чега је затезна камата 45.503,00 динара.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је преиначио пресуде нижестепених судова и одбио, као неоснован захтев тужиоца за износ од 48.065,00 динара, као разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана

применом методе простог интересног рачуна и приписане главнице, па је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Врховни касациони суд је одлуку о захтеву странака за накнаду трошкова поступка по ревизији садржану у ставу четвртом изреке донео применом члана 165. став 1. и 2. у вези са чланом 153. став 2. и 154. став 1. ЗПП, и одбио захтев тужене за накнаду трошкова састава ревизије имајући у виду њен делимичан успех у поступку по овом ванредном правном леку, а захтев тужиље за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић